

Kia Ārite te Tohatoha i te Kai

Te kaupapa: Te Hautau

Te whenu: Te Tau me te Taurangi: Taumata 2–3

Hei whakamārama

He tauira ngohe tēnei, hei aromatawai i te mōhio o te ākonga ki tenei mea te hautau. Mā te āta mātakitaki me te āta whakarongo a te pouako ki te mahi a te ākonga, e mōhiotia ai te taumata o te ākonga, ngā wāhi e pakari ana, me ngā wāhi hei whakapakari ake.

I ētahi wā, mā te whakawhitiwhiti kōrero, mā te paku whakamārama rānei a te pouako, e kite ai te ākonga i te rautaki, i te huarahi rānei hei whakaoti i te ngohe.

E tika ana kia taunga te ākonga ki tēnei mea te whakaoti rapanga, te wetewete i ngā kōrero me ngā tohutohu, te āta whakaaro i te rautaki e hāngai ana, me te tūhonohono anō i ngā maramara mātauranga kei roto i tōna hinengaro. Koirā te āhua o tēnei ngohe aromatawai.

Me tuku kia mahia tēnei ngohe aromatawai i muri i ngā akoranga e hāngai ana ki te hautau, kaua e tuku mātao noa iho.

Kei ēnei pukapuka ētahi kōrero hei āwhina i te pouako:

- Te Pukapuka Tuarua o Te Poutama Tau *Te Uuui Aromatawai*. Ko ngā kōrero whānui e pā ana ki te aromatawai pāngarau.
- *Whanaketanga Pāngarau: He Aratohu mā te Pouako*. Ko ngā kōrero me ētahi tauira ngohe e hāngai ana ki ngā Whanaketanga Pāngarau.
- Te Pukapuka Tuawhitu o Te Poutama Tau *Te Hautau, te Tau ā-Ira me te Ōrau*. Ko ngā kōrero whānui e pā ana ki te hautau.

Ngā tohutohu

Whakaaturia te kāri, ākene pea me pānui tahi me te ākonga, **kia mārama ai ngā kōrero**.

Hoatu he wā hei whakaoti mā te ākonga i ngā pātai.

Tonoa te ākonga kia whakamārama i āna mahi. Whakaahuangia ‘Te Whārangī Aromatawai mā te Pouako’, hei tuhi māu i āna whakamārama, me ū whakaaro, ū whakataunga aromatawai.

Āta tirohia ngā kōrero kei te whārangī ‘Hei Ārahi i te Aromatawai’ hei āwhina i a koe ki te whakatau i te taumata e hāngai ana ki te otinga a te ākonga. Kei tēnei whārangī te ngako o te pāngarau e hāngai ana ki tēnei ngohe, me ngā tauira whakamārama a ngā ākonga.

Me mātua mōhio te ākonga

- ki ngā rearua ki te 20 me ngā haurua e whai pānga ana
- ki ngā hautau – haurua, hauwhā, hauwaru, hautoru, haurima, hautekau
- ki te raupapa hautau māmā, me ngā hautau e ūrite ana te tauraro
- ki ngā meka tāpiritanga mō ngā tau 0 – 20
- ki ētahi o ngā meka whakareatanga ($\times 2$, $\times 3$, $\times 5$, $\times 10$)

Ngā kupu pāngarau e hāngai ana

hautau, hautanga, ūrite, rōrahi, tohatoha

Ngā kupu e hāngai ana ki te horopaki

kerepe, māwhene, parehe, rōpere, wai ārani

Ngā rauemi

- te kāri ngohe
- ētahi porotiti mēnā e hiahiatia ana e te ākonga

Ētahi ngohe whakaako e hāngai ana

Te Poutama Tau: Pukapuka Tuawhā

- Kei a Wai te Keke Nui? (wh.42)
- Te Raupapa Hautau (wh.49)

Te Poutama Tau: Pukapuka Tuawhitu

- Tohatoha Ūrite (wh.16)
- Pihikete (wh.25)
- Kararehe (wh.28)
- Hautanga Porowhita (wh.31)
- Manu Hiakai (wh.36)

He tauira pātai hei kukume whakaaro

- Whakamāramahia ngā mahi i oti i a koe i roto i tō hinengaro. He aha tō mahi tuatahi? He aha tō mahi tuarua?
- He aha koe i whiriwhiri ai i te haurua o te 12 i te tuatahi?
- E mōhio ana koe ki tētahi atu rautaki hei whakaotī i tēnā pātai?

Hei Ārahi i te Aromatawai

Kia Ārite te Tohatoha i te Kai: Taumata 2-3

Te pātai	Kaupae 4 (Whanaketanga 1e)	Kaupae 5 (Whanaketanga 2a/2e)	Kaupae 6 (Whanaketanga 3a/3e)
1. Ka tohaina ēnei kai kia ōrite te whiwhinga mā te tokorua nei, mā Hina rāua ko Eru. He aha te rāhi o ngā kai mā ia tangata? $\frac{1}{2} \times 1, \text{ te } 2, \text{ te } 4, \text{ te } 8, \text{ me te } 12.$	Ka whakamahia ēnei rautaki hei whirihiri i te haurua o te 1, te 2, te 4, te 8 me te 12: • te tohataha taonga ūkiko • te hangarite īhua	Ka whakamahia te mōhio ki ngā tau rearua hei whakaputa i te haurua o te 1, te 2, te 4, te 8, me te 12. $2\mathbf{a} \rightarrow$	Ka whakamahia ngā meka whakareatanga hei whakaputa noa i te haurua o te 1, te 2, te 4, te 8, me te 12. $3\mathbf{a} \rightarrow$
2. Mēnā tokowhāngā rāhi o hākari ana, he aha ngā kai a tēnā me tēnā? $\frac{1}{4} \times 1, \text{ te } 2, \text{ te } 4, \text{ te } 8, \text{ me te } 12.$	Ka whakamahia ēnei rautaki hei whirihiri i te hauhā o te 1, te 2, te 4, te 8 me te 12: • te tohataha taonga ūkiko • te hangarite īhua	Ka whakamahia ēnei rautaki hei whirihiri i te hauhā o te 1, te 2, te 4, te 8 me te 12. $2\mathbf{a} \rightarrow$ • te haurua me te rearua • te tāpiri tāruarua	Ka whakamahia ngā meka whakareatanga hei whakaputa i te hauhā o te 1, te 2, te 4, te 8, me te 12. $3\mathbf{a} \rightarrow$
3. Mēnā ka kainga e Eru ētahi māwhene e 3, he aha te hautanga o ngā māwhene ka kainga e ia? $\frac{3}{4} = e \times 3 \times \text{roto i te } 4.$	E mōhio ana ki te hautau $\frac{3}{4}$ hei tohu i te 3 o roto i te 4.	E mōhio ana ki te hautau $\frac{3}{4}$ hei tohu i te 3 o roto i te 4. $\frac{3}{4} = e \times 3 \times \text{roto i te } 4.$	E mōhio ana ki te tikanga o te taurunga me te tauraro o te hautau $\frac{3}{4} \cdot 3\mathbf{a} \rightarrow$
4. Ka kainga e Hina te $\frac{3}{4} \times$ o ngā rōpere. E hia ngā rōpere ka kainga e ia? $\frac{3}{4} \times 8.$	Ka whakamahia he taonga ūkiko, te hangarite rānei.	Ka whakamahia he rautaki wāwāhi tau tāpīripihi: $2\mathbf{a} \rightarrow$ • $\frac{1}{2} \times 8 = 4, \frac{1}{2} \times 8 = 2, 2 \times 3 = 6$ • $2 + 2 + 2 + 2 = 8, 2 \times 3 = 6$ $\frac{6}{8} = \frac{3}{4} \cdot 3\mathbf{e} \rightarrow$	Ka whakamahia he rautaki wāwāhi tau: • $2 \times 4 = 8, \frac{1}{4} \times 8 = 2, 2 \times 3 = 6 \cdot 3\mathbf{a} \rightarrow$ • $8 \div 4 = 2, 2 \times 3 = 6 \cdot 3\mathbf{a} \rightarrow$ • $\frac{6}{8} = \frac{3}{4} \cdot 3\mathbf{e} \rightarrow$
5. E 3 ngā rōpere ka kainga e Eru. He aha te hautanga o ngā rōpere ka kainga e ia, mēnā ... • e 6 katoao ngā rōpere? • e 9 katoao ngā rōpere? • e 3 ngā rōpere, e 3 hoki ngā ārani? • 15 katoao ngā rōpere?	Ka whakamahia he taonga ūkiko, te hangarite rānei.	Ka whakamahia ēnei rautaki: • te haurua me te rearua • te tāpiri tāruarua Hei tauira, $3 + 3 + 3 = 9, nō reira, \frac{3}{9} = \frac{1}{3} \cdot 2\mathbf{e} \rightarrow$ E mōhio ana ki te īritie o te $\frac{3}{3}$ me te $1 \cdot 2\mathbf{e} \rightarrow$	Ka whakamahia ngā meka whakareatanga me ngā katoao whakawehengā: $3\mathbf{e} \rightarrow$ $15 \div 3 = 5, nō reira, \frac{3}{15} = \frac{1}{5}$ Ka whakamahia he rautaki wāwāhi tau, he meka whakareatanga rānei: $3\mathbf{e} \rightarrow$ • $1 \div 8 = \frac{1}{8}, nō reira, 2 \div 8 = \frac{1}{4}$ • $1 \div 4 = \frac{1}{4}, nō reira, 2 \div 8 = \frac{1}{4}$ $\frac{1}{8} = \frac{1}{4}$
6. Kotahi rita te rōrāhi o iai ipu wai ārani. Mēnā tokowaru ngā fāngata e kai ngātahi ana, ā, he ōrite te rōrāhi wai ārani mā fēnā, mā fēnā, e hia te rōrāhi mā ia tangata? $7 \div 8$	Ka tuhia he pikitia hei wāwāhi i ngā ipu e rua kia 8 katoao ngā wāhangā ūrite.	Ka whakamahia te haurua tāruarua: • $\frac{1}{2} \times 2 = 1, \frac{1}{2} \times 2 = \frac{1}{2} \cdot 2 = \frac{1}{4} \cdot 2\mathbf{e} \rightarrow$ • $\frac{1}{4} + \frac{1}{4} + \frac{1}{4} = 1, nō reira, e 8 ngā \frac{1}{4} \text{ kei roto i te } 2 \cdot 2\mathbf{e} \rightarrow$ Ka whakadhua īhinengaro i te hautanga īhua. $2\mathbf{a} \rightarrow$	Ka whakamahia he rautaki wāwāhi tau īapiripiri hei whirihiri i te hautoru o tērāhi tau, me te mōhio anō mēnā he toenga. Hei tauira: $2\mathbf{e} \rightarrow$ $7 \div 3 \rightarrow 2 + 2 + 2 = 6 + 1$ → 2 me te 1 e te ana $\rightarrow 2 \frac{1}{3}$
7. Māu e whirihiri kia rimā ngā momo kai kei muri o fēnē kāti, hei hākari mā ētahi hoa tokotunu, kia tētahi taurea o te 3, pērā i te $\frac{1}{3}$ o te 3, o te 0, o te 9.	Ka whakamahia te tohataha ūrite i ngā taonga ūkiko me te hangarite īhua, hei whirihiri i te hautoru o tētahi taurea o te 3, pērā i te $\frac{1}{3}$ o te 3, o te 0, o te 9.	Ka whakamahia ngā meka whakareatanga mātā me ngā hei whirihiri i te hautoru o tērāhi tau, me te mōhio anō mēnā he toenga. Hei tauira: $2\mathbf{a} \rightarrow$ $16 \div 3 \rightarrow 3 \times \square = 16$ → 3 × 5 = 15 tā $\rightarrow 5\frac{1}{3}$	

Te Whārangi Aromatawai mā te Pouako

Kia Ōrite te Tohatoha i te Kai: Taumata 2–3

Te pātai	Ngā aromatawai a te pouako
1. Ka tohaina ēnei kai kia ōrite te whiwhinga mā te tokorua nei, mā Hina rāua ko Eru. He aha te rahi o ngā kai mā ia tangata?	
2. Mēnā tokowhā ngā hoa e hākari ana, he aha ngā kai a tēnā me tēnā?	
3. Mēnā ka kainga e Eru ētahi māwhene e 3, he aha te hautanga o ngā māwhene ka kainga e ia?	
4. Ka kainga e Hina te $\frac{3}{4}$ o ngā rōpere. E hia ngā rōpere ka kainga e ia?	
5. E 3 ngā rōpere ka kainga e Eru. He aha te hautanga o ngā rōpere ka kainga e ia, mēnā ... <ul style="list-style-type: none"> • e 6 katoa ngā rōpere? • e 9 katoa ngā rōpere? • e 3 ngā rōpere, e 3 hoki ngā ārani? • 15 katoa ngā rōpere? 	
6. Kotahi rita te rōrahi o ia ipu wai ārani. Mēnā tokowaru ngā tāngata e kai ngātahi ana, ā, he ūrite te rōrahi wai ārani mā tēnā, mā tēnā, e hia te rōrahi mā ia tangata?	
7. Māu e whiriwhiri kia rima ngā momo kai kei muri o tēnei kāri, hei hākari mā ētahi hoa tokotoru, kia ūrite te whiwhinga a tēnā me tēnā.	